НП35-2
4
Н
R-Tat. -Не
1-15
ОТДЕЛ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Bytyn dynja proletarlarь, elrleşiniz!

ҚАDЬНЛЬҚ
Sotsializm jolьnda!

№ 1 (10)

JANVAR. 1933.

Partija merkezij komitetiniŋ вojevoj organь, emekdar qadьnlar kytlesiniŋ teşkilatçьsь — „Rавotnitsa" zurnalьna, on jьlьq juвileji kyninde, zurnalьmьzьŋ idaresinden, jazьçьlarь, oqujьçьlarьndan, Qьrьm işci, koixozçi qadьnlarьndan—siçaq qardaş selami! Biz „Rавotnitsaqa" ileride de muvaffaqijetler istejmiz ve elde eteçegine eminmiz. Jaşasьn „Rавotnitsa"!

„Qadьnlьq sotsializm jolьnda".

VKP(в) QЬRЬM OBLAST KOMITETI
ORGANЬ „JAŊЬ DYNJA" NEŞRIJATЬ

Her bir rajon şeher partija komiteleri janlarыndaki qadыnlar sektorlarы žurnalымызын aktiv darqatыvçыsы, oqutuvçыsы ve massanы onыn etrafыna moblize etiçi jardымçылar olmalыdыrlar.

Kөj medenij quvveti—oçalar dokturlar oquv evleri mudirleri žurnalымызы keniş savxoz, kolxoz, maşina-traktor stansijalarы qadыnlarыna daha zijade jaqын ketirmek icyn calыşmaqa borçlыdыrlar.

„Qadыnlыq sotsijalizm jolында!“ žurnalы etrafыna keniş udarnik—qadыnlar massasыnы toplamaqa borçlыdыr. Her bir oqur, jazar qadыnlar (az bilgili olsada) žurnalымызqa jazmalы.

Bytyn işçi-kolxozçы ve diger emekdar qadын ve qыzlarы, bytyn xaberçiler žurnalымызын en faal, en aktiv jazыçыlarы olmaqa borçlыdыrlar.

Daha jazыb başlamaqanlar, „jazmaqa, bilmejim ne jazajым“ kibi dyşynçelerden vaz kecmelidirler. „Qadыnlar sotsjalizm jolында“ žurnalы her bir emekdar qadын ve qыzqa jardым eteçek, jazы texnikasыnы egreteçekdir. Biz MTS, savxoz, predprijatije, işçi qadыnlarы, kolxozçы ve emekdar qadыnlarыn, oçapceler, talebelerniq xaber maqale ve diger parcalarыnы beklejmiz.

Pionerler!
Bu žurnalыn ana ve aptelerinizge oqu, anlatыnыz. Onlarын žurnalqa abune jazыlmalarы icyn keniş anlatuv işleri alыb barыnыz. Žurnalqa jazыb turmalarы icyn her kyn jardым etiniz.

Sovxoz maşina-traktor stansijalarы işçi qadыnlarы kolxozçы ve emekdar qadын arqadaşlar! „Qadыnlar Sotsijalizm jolында!“ žurnalы doqrysында kendi fikirlerinizi jazыnыz. Ileride nasыl maqaleler jazajыq.

Adresimiz: Aqmesçid, pocta qutusы № 234 „Qadыnlar sotsijalizm jolында!“ žurnalы idaresine.

ОТДЕЛ
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Bytyn dynjy proletarlar, birleşiniz!

1924
Janvar
21

1933
Janvar
21

Г.П.Б. в Лнгр.
Ц. 1933 г.
Акт № 202
Инв. № 193

LENINSIZ, LAKIN LENINIZM BAJRAQЬ ALTЬNDA

SSSR Işci sьnьfь вyjyk dahi ve oçanьц өlymi doquz jьllьqьnь вyjyk sotsializm japьçьlьqь planьnь japьв tekmillemekle şuhretlendirdi. 5 jьllьq, onьц doqьв mejdanqa cьqmasьnda sьnfij duşmanlarnьц acuv ve istihzalarьnen qarşь alьnqan edi, onlarnьц fikirinçe „gigant ekanomik воşlьqnь“ (SSSR-ni onlar вөjle tevsir ete ediler) indystrial sotsijalistik ylkege dөndiryvni xajal, temelsiz fikirden iвaret zan ete ediler.

Lakin onlarnьц вu воş xajal zan etmeleri Dneprnin ateşli zijalarь magnitstroj ve kyznetstrojnьц alevli domnalarь zavod ve faвrikalar etrafьnda efsaneçe өsiв cьqqan jaць şeherler, uçsьz вuçaqsьz sotsialist cөllerinde jyz вiцlerçe traktorlarnьц gөrildisi ve sajre jyzinden haqiqatqa, amelge cevirildi. Şimdi ise вizim qaraв olaçaqьmьz haqqьnda өgden xaвer veruv, pejqamвerliknen oqraşqan kapitalist mьjav quşlar savetler ylkesinin daha tarixda misli kөrilmegen qazanьclar qarşьsьnda şaşqьnlьqnen cijьldaşalar:

Bizim icyn ise вu muvaffaqijetler ve qaliвijetler—leninizmnьц hareket ve өmyrge kecirilmesi netiçesidir.

Lenin idejasь 5 jьllьqnь tyşynyv ve onьц jaşajьşqa kecirilmesi icyn kyreşnin вytyn devamьna qujulqan lenin idejalarь Byjyk dahi ve oça tarafьndan mejdanqa ketirilgen partijaqa çan вerdiler. Ja mahuv olmaq, ja da ileri ketgen ylkelernin arqasьndan jetişmek ve iqtisadça onlarnь ozmaq. Mahuv olmaq jada her çihetden өgge untьluv. Tariz tarafьndan mes'ele вөjle qujulqandьr.

Lenin partija ve işci sьnьfьna вu lozungnь oktaвr çenkleşuvleri arfesinde вergen ve daha o vaqьtda rehвernin genial mьjь jalьцьz işci sьnьfьnьц kapitalist qal'alarьna keleçekdeki hyçymi taktika ve strategijasь өzerinde işlemek degilde, ajnь vaqьtda kendi partijasь hakimijetini elge aldьqdan sonra onьц proletar diktaturasь tarafьndan өmyrge kecirilmekde olqan sotsializm japьçьlьqь programmasь өzerinde calьşa edi.

„Jetmek ve ozmaq“ (savet sajuzьnda dahinьn bu lozungьnь, bolşevikler partijasьnьn bu lozungьnь bilmegen bir proletar barmь?- bu lozung; Leninnin en eji dostь ve talebesi, partijamьznьn rehberi Stalin arqadaş tarafьndan emyrge kecirildi, birinçi 5 jьllьqnьn lozunqь oldь ...(Ne vaqьtki memleket elektrikleşse, sanajь kөj xozajstvasь ve transport hal hazьr iri sanajь', texnika bazasь yzerine qojulsa! jalьnьz o vaqьt biz qattь olaraq qalib kelirmiz).

Leninnin bu formolasьna esaslanьb 5 jьllьq plan tertib etilgen edi. Ve zaten Lenin xsusile „aqьr sanajь'nь qurtarmadan, onь ajaqqa basdьrmadan biz hic bir tyrly sanajь' qurub olamamьz, onsьz ise biz mystaqil bir ylke olaraq zaten jaşab olamamьz“.

Lenin! aportunist qьsqa aqьllьlarnьn kendisi өzerine bazьndьqь aqьr sanajьnьn „rentabeli olmamasь“ şaraitьndan hicde sьqьlmadь. Akisine olaraq o qajd etdi ki... „aqьr industrija devlet subsidijasьna muhtaç. Eger biz bunь bulmasaq biz medenij hykymet olaraqdan—men daha sotsialist hykymet olaraq demijim—mahuv olurmьz“.

Partija! Stalin arqadaşnьn rehberligi altьnda meilsiz bolşevik qattьjetinen: sotsialist ekanomikasь temeli qurmaq zorlьqьndan qorqqan aportunistlernin şinşimasina raqmen bu Lenin vazijetini emyrge kecirdi.

Partija bu temelni qurdь. „bizim ylkemiz agrarni ylkeden, industrial ylkege.. Savetler sajuzь qorcalanuvdan zaif ve hazьrlьqsьz ylkeden, qorcalanuv istidadь bojьnça: kerek oldьqь taqdirde kytlevi suretde hal hazьr janьlьqlarnen her tyrly silahlarnь istihsal etmege, tьşdan huçum etildigi taqdirde bytyn ordьnь bu silahlarnen te'mm etmege qadьr olaqan ylkege cevirildi“ (Stalin arqadaşnьn VKP(b), MK qoşuq plenumьnda japdьqь dakladьndan).

Leninnin ufaq kөjli xozajstvasь ylkesini iri kөj xozajstvasьna sahib ylkege ceviryv haqqьndaki bir coq kөsterişleri hepimiznin xatьrьmьzdadьr. „Egerde biz azad topraqda azad grazdanin olьb bөjle ufaq xozajstvanen oturaçaq olsaq bizni ginede mahuv oluv tehdid etedir“. Mьna Lenin „byjyk zanlarda çemaatça işlevge“ kecyvnin kerekligi yzerinde jorulmadan işlejerek bөjle jazadьr.

Partija 5 jьllьqnьn qьsqa myddeti içerisinde „bytyn dynjaça—tarixij ehemijetke sahip reformanь“ ufaq kөjli xozajstvasьnьn 60 protsentьnden zijadesini kollektifleşdiruvni emyrge kecirerek Leninnin bu kөsterişini de jerine ketirdi.

Ve partija kollektivizatsija, kөj xozajstvasьnь texniki silahlandьruv esasьna binaen Lenin tarafьndan nepnьn başlanqьcь vaqьtьnda formalaşdьrьlqan „kim-kimni“? meselesini dөnymsiz ve qattь olaraq hal ete bildi. Kulaknь өlkemizden sьnьf olaraqdan bitirerek, „kөjde kapitalizm tamьrlarьnь“ suvraraq sotsializm qalib keldi.

Bizim Duşmanlarьmьznь iqtisadij, medenij çihetden keride qalqan ylke olqan SSSR-nьn tьşarьdan jardьm olmadan, kalonijalarьnь talamadan ve tarixda bөjle byjyk japьçьlьqnь өz quvveti ile japa bilmesi ajьrьm xsusijetle şaşьrmaqdadьr.

Leninge ve partijaqa bu quvvetnin coqraqь acьq belli. SSSR kapitalistsiz ve kapitalistlerni kisesi ketiçi jaqma karь olmaqan bir memleket kendisinde her bir kapik azad etilgen emeknen qazanьlqan ve japьçьlьqqa, emekdarlarnьn maddij ve turmьn aletlerini ejileşdirmege sarf etilgen ylke, jalьnьz tek bir bu fakt bile byjyk emek entuziazьmьnь jarata, kendisinin ibidasь sbotniklerde Lenin tarafьndan qojulьbda kendisinin semeredarlьqь Lenin tarafьndan evvelçe xaber verilgen өzi icyn onьn jorulmadan calьşmьş oldьqь emeknin janь sotsialist formalarьnь mejdanqa ketirmekdedir. Sotsialist kynleşivi ve odarçьlьq bizim beş jьllьqnьn muvaffaqijetleri esasьnda jatmaqdadьr. Leninnin bu kөsterişi temamile doqrь cьqdь.

Partijanьn qalibijet, işci sьnьfьnьn qalibijeti, sotsializmnьn qalibijeti, Lenin idejasьnьn qalibijeti byjyk ve davasьzdьr, faqat, kөreş daha bitmedi. SSSR sьnьfsьz çemijet qurmaq busaqasьnda, bunьn icyn elde etilgen byjyk quvvetli texniki ve sotsialstik baza mejdandadьr. Feqat. II-çi 5 jьllьq jolьda өjle tegiz ve ma'nasьz degildir. Өlmekde olqan kapitalist qalьmtьqlarь elementleri, birinçi nevbetde kulacestva bazan Lenin partijasьna bile suqularaq keskin qarşьlьq kөstermege tьrьşьb hala kөreşmekdedir. Bundan sebeb ise sьnьfьj kөz acьqlьqnь daha zijade artdьrmaq sьnьfьj duşmannь daha saqlьqnen kөz etmek kerekligi mejdanqa kelib cьqadьr. Kendi sьralarьmьznь kөzden kecirmeli, onь buzьq, sebatsьz jat elementlerden temizlemeli, onьn kөreşcenlik istidadьnь jykseltmeli ve Lenin bajraqь altьnda onьn idejasьnen daha janь qalibijetlerge doqrь ketmelidir.

Partijanъ temizlev haqqьnda

„...Partijada jalьnьz anlь ve can gөnylden kommunizmge sadaqat kөstergenlerni qaldьrmaq".

—Lenin—

Partijanьn 2-nçi beş jьllьqda-sьnьfsьz sosjalizm çemijeti quruv oqrьnda ortaqa qojqan qajet byjyk vazifeleri, өz başьna jaşajьşqa kecirilmejib, aksine olaraq, kirginleşgen sьnьfьj kyreş şaraiti icersinde alьnьb barьlaçaqdьr. Işte bunьn icyn 17-nçi partija konferensijasь, o vazifelerni ta'jin etgende bu xsusda şөjle degen edi:

„...Ileride ajrь momentlerde ve xsussile ajrь rajonlarda, sosjalist japьçьlьqьnьn ajrь ucastkalarьnda sьnьfьj kyreşnin kirginleşmesi zarurьjdьr ki, bunьnle beraber, ba'zь hallarda ajrь tabaqalar ve emekdar gruppalar yzerine burzuazij te'sirlernin artmasь ve qalmasь zarurьj oldьqьnь, daha uzun vaqьtlerge qadar proletarijatqa aks olqan sьnьfьj te'sirlernin işçiler arasьna ve hatta partija icersine kirmesi zarurьj olqanьnь dibini cizerek qajd ete".

Binaen alej sьnьfьj duşmanьnьn muxalefat kөsteryvini qatьjen qьrmaq icyn proletar diktaturasьnь daha zijade qavilemek icyn kyreşmek, Lenin partijasьnьn sьralarьnь begitmek onьn rehber rөlini jykseltmek, opportunizm, xususьle şimdigi devirde en qorqьnьclь tehlyke olqan saq mejl ile kyreş alьb varmaq en zarurьj bir şejdir.

Işte MK-nin partija saflarьnь bojevoj syretde kөzden keciryv, xususьnda qararь bundan doqmaqdadьr.

MK-partija azalarь ve kandidatlarьnь temizlev işini esasli syretde teşkilatlandьrmaq, bytyn diqqat teşkilat a'zalarьnьn kejfijeti yzerine cevirilmek kerek olqanьnь talab ete ve partijada jalьnьz, işçi sьnьfьnьn işine haqьqьj konylden baqlь, kommunizmnin interesini, partijanьn interesini her şejden daha jyksek tutqanlarnь qaldьrmaq kerek olqanьnь kөstere.

Bunьn icyn.

„Her partija a'zasь ve kandidatьna—**dөrt telqin, dөrt talab,** өkgge syrile.

Birinçide—partijanьn өginde haqьqatçь ol; Nizamlь ol, өzinin osal hareketinle komunist adьnь ajьplь etme;

Ekinçisi—eki jyzliler, jeniden jyz kөstergenler ve aldavçьlar ile qatьj kyreş alьb ket; eki jyzliler, jeniden jyz kөsteriçiler ve aldavçьlar partijadan def' olsunlar;

Ycinçide—Nizamlь partija a'zasь ol;

Onьn cizgisi, qararь oqrьnda, onьn demir nizamь oqrьnda daimij kyreş alьb bar;

Kimde demir bөlşevik cizgisini azqana qaltьratsa, o işci sьnьfьnьn duşmanь elinde ojnaj; Lenin partijasьnda onа jer joq.

Dortinçide—Partijanьn programmasь ve taktikasьnь bil Marksizm-Leninizmni өgren; kimde gendi yzerinde calьşmaqa istemese, өzinin sijasij sevijesini jykseltmese o kommunist partijasьnьn a'zasь olamaz.

Her istihsalçь ve kolxozçь qadьn MK-nьn partjanь, temizlev haqqьnda qarar ve ustanovkasьnь benimseb, faal syretde partija sьralarьnь temizlev işine jardьm etmelidir.

Ançaq partijanь ujqunsьz ve lajьqsьz adamlardan temizlemek ile onьn saflarьnь daha zijade qavileşdirir, emekdarlar ile baqьnь begitir, 2-nçi beş seneliknin sьnьfsьz sosjalizm çemijeti quruv oqrьndaki өgimizge taşlaqan tarixij qararlarьnьn muaffaqijetle içrasьnь temin ete bilirmiz.

Meçitova

Şvejprom fabrikasь işçi qadьnlarьndan partija a'zasь, Abragaş arqadaş, 4-çi tamamlajьçь sene zajomьndan 10.000 rub. realize japdь.

Qadьn matвuatьnь keniş işçi kolxozçь qadьnlьq kitlesine

„Matвuat partijanьn işci sьnьfь ile her kyn ve her sa'at ona kerek olqan өz tilinde laqьrdь etken, jekane вir aletdir."

(Stalin).

1901 s. LENIN periodik matвuatьnьn partijanьn işinde (jaşajьşda) teşkilatçьlьq rөlini şөjle ta'jьn (opredelit) etgen edi. „Gazeta jalьnьz kollektif teвliqatçь ve kollektif teşviqatçь degilde ajnь syretde hemde kollektiv teşkilatçьdьr".

Stalin arqadaşnьn ve Leninnin в usөzleri вytynlejin qadьn periodik matвuatьnьda sarьp ala.

Keniş işci, kolxozçь qadьnlьqnьn arasьnda teвliqat, teşviqat işlerini alьв вaruvda ve ajni halda onlarnь teşkilatlandьruvda partijanьn jekane aletь olqan qadьn matвuatьnь Qьrьm şarajtьnda вilxassa milli matвuatnь hepsi işci, kolxozçь qadьnlar arasьnda tarqatuv işi вizim Qьrьm kөleminde son dereçe qanaatlendirisiz olaraq alьnьв вarьlmaqda вunь вizge sojuz pecatnьn Qьrьm oвlast şuвesinin janvar вaşlarьnda Oвlast partija komitesinde qadьn matвuatьnь tarqatuvnьn nasьl вir vazьjetde olqanь haqqьnda japqan dakladь kөsterdi:

Qadьn zurnalьnьn Qьrьmqa вerilgen kontrөl raqamlarь 1932 s. rabotnitsa 64,4 prosent krestijanka 39,3 prosent ve qadьnlьq sosjalizm jolьnda 32 prosent realize olunqan ja'nь вerilgen kontrөl raqamlarьnьn jalьnьz kөsterilgen prosentleri daimi aвunaçьlar ile temin oluna вilgen, qalanlarnьn ise вir qьsmь ajrьm nusqalarnь satьв alqan diger вyjyk вir qьsьmda realize olьnmaj qalqan вilxassa milli zurnaldan.

Bu raqamlar вizge вir qat daha sojuz pecatnьn kerek Oвlast ve kerekse mehalli şuвhelerinin qadьn matвuatьnьn ve вixassa milli matвuatnьn sijasij ehemijetini taqdir etmegenlerinin netiçesi olqanьnь acьq olaraq kөstere.

Oвlast partija komiteti sojuz pecatnьn qadьn matвuatьnь ve вixassa milli matвuatnьn sijasij ehemmijetini taqdir etmesi netiçesinde onьn вu matвuatnь tarxatuv işini son dereçe qanaatlendirisiz olqanьnь qajd etmek ile вeraвer qaвul etken qattь qararьnda, sojuz pecatnьn oвlast şuвesine Janvar 15-ge qadar işci-kolxozçь qadьnlar arasьnda kitlevi işler alьв вaruv içyn konkret plannь sьzaraq вir martqa qadar qadьn matвuatьnьn вilxassa milli kontrөl raqamьnь 100 prosent daimi aвunaçьlar ile temin etmek, onьn icynde mahallerde calьşqan sojuz pecat xadimleri arasьnda sistematik syretde kitlevi işler alьв вarmaqnь, predprijatije, sovxoz, kolxozlarda qadьn matвuatьna aвuna toplajьçь upolnomoclar ajьrьв sistematik syretde onlarnьn eletlarьnь, muşaverelerini caqьraraq jol вaşçьlьq kөstemekni, zurnalьnьn „Qdьnlьq sosjalizm jolьnda" milli matвuatlarnьn idarelerinde sojuz pecat ile вeraвer kerek өz ve kerek ise вaşqa qadьn matвuatь neşirlerinin oqujьçьlarьnьn slөtlarьnь konferensijalarьnь өtkeryvni, K.S.P.S. Qьrьm muarif komisarlьqьnьn өzinin mahaldeki teşkilatlarьna вytyn klub, Qьzьl kөşe, oquv evlerinin meçвyrij syretde jerli tilinde qadьn matвuatьnь almalarь haqqьnda kөsteriş вermeleri kerekdir.

Milletnin, tilinde kiвi qadьn matвuatьnь tarxatuvda jardьm eteçek ameli kөsterişlerde вulundь.

Qadьn matвuatьnь tarxatuvda diger matвuatlar kiвi esasen sojuz pecat teşkilatlarьnьn vazifesi olsada rajon, şeher zavod partija komiteleri janьnda вulunqan qadьn işleri sektorlarь ve jacejka qadьn teşkilatlarьda qadьn matвuatь tarxatuvda cetde turmaj aksi olaraq feal suretde jardьm etmeleri kerek, вir coqlarь işnin вu çeвhesinde kerek ehemijetni вersede вa'zь вir rajonlarda onьn akisini kөrilmekde.

Mesela: „Qadьnlьq sosjalizm jolьnda" zurnalqa вerilgen kontrөl raqamьnьn Jalta rajonьnda 16,5 prosent Kercde ise 9,3 prosent toldьrьlmasь вir tarafdan sojuz pecatnьn milli teşkilatьnьn son dereçe zaif calьşmasьnьn netiçesi olsa ekinçi tarafdan da qadьn işleri sektorlarьnьn işinin вu çeвhesinde diqqatlarьnьn eksilmelerindendir.

Bunlarnь kөzge alaraq oвlast partija komitesi өzinin qararьnda вytyn şeher ve rajon qadьnlar işleri sektorlarьnь 20/I-den kec olmamaq yzre sojuz pecatnьn rajon şuвelerinin dakladlarьnь dinlemelerini ve sojuz pecat tarafьndan өtkerilgen kitlevi işlerde qadьnlarnьn feal syretde iştiraklerini te'min etmelerini teklif etdi.

Bytyn sojuz pecat xadimleri rajon, şeher, zavod partija komitelerinin qadьnlьq işi sektorlarь, jacejka qadьn teşkilatlarь, delegatlar, işci kolxozçь aktiv qadьnlьq kitlesi oвlast partija komitetinin I/III-ne вytyn qadьn matвuatьnьn kontrөl raqamlarьnь daimi aвunaçьlar ile temin etyv ve umumen qadьn matвuatь haqqьndaki direktivasьnь өmyrge keciryvge doqrь.

Bektrova

Qamьş-Burun japьçьlьqьnda

Kolxoz istihsalьndan—udarnь japьçьlьqqa

Qamьş-Burun. Stalin arqadaşnьn tarixi, 6 şartlarьndan biri olqan, işci quvvetini teşkilatli suretde toplav meselesini, bizim Orqa anlatmaqa kelgen arqadaş kolxozьmьz „Qьzьl Perekop" nin a'zalarь toplaşuvьna keniş bir daklad japaraq, daha bir bucuq eki sene evvel boş cөlden ibaret olqan Qamьş-Burun mejdanlьqьnda demir ma'den kambinatь japьçьlьqь-gigantь japьla başlaqanьnь, bir-bir tasvir etgen edi. O, bizge jerli ehali tatar emekdarlarьndan proletar kadrosь jetişdiryvnin ehemmijetini qajd etgen edi.

Işte, o zaman, bizim kolxozьmьzdan Qamьş-Burun japьçьlьqьna çelb etilgen ve calьşmaqa kelgenler arasьnda men ve anam daxi bar edik.

Kelgenimiz artьq 9 aj oldь. Ilki kelgen vaqьtlarь braz zor edi. Kolxozьmьzda, kөjimizdeki jaşajьş ile japьçьlьqda jaşajьş ve calьşuv arasьnda ferq bar. Lakin biz artьq alьşdьq qarьşdьq qaldьq.

Men kөjde olqanda çahil edim. Mьnda keldikden soŋra oqur-jazarlar sьrasьna kirdim, çahillikni bitirdim. Biznen kelgen arqadaşlarnьn coqsьda kendi çahilliklerini bitirdiler. Biz rus ve diger milletlerge qoşьldьq. Kөjde azcьq bildigim ruscanь mьnda kelgen son xatiri sajьlьr dereçede ileriletdim. Her birimiz bir jerde terbijelene, bilmegenlerimizi өgrene—janьdan doqamьz.

Keldigim vaqьt meni uborcitsa vazifesine ta'jin etdiler. Her ne qadar bu iş menim icyn janь bir iş edi isede, arqadaşlarnьn jardьmь ve qajretim ile men bu janь vazifeni keregi kibi içra etyb keldim. Bu vazifede calьşьrken men 50 ryble ajlьq ala edim. Vazifemi gyzel ve temiz jerine ketirdigimi nazar i'tьbarqa alaraq, meni ekinçi bir vazifege—aşxanada savut çuvuv işine avuşdьrdьlar. Maaşьmda 58 ryblege kөterildi.

Jine arqadaşlarnьn jardьmь ile men bir eki kyn icerisinde bu işni de keregi kibi өgrendim. Mьndada birinçilikni almaqa calьşdьm ve muvaffaqda olsam kerek ki, meni şimdi inziner texniki xadimler aşxanasьna, aş beriçi vazifesine avuşdьrdьlar. Ajlьqьmda 66 ryblege cьqdь.

Ilki kelgen vaqьtlarь bizim jaşadьqьmьz baraq braz jaramaj edi. Jaramajlьqьda şundan ibaret edi ki, onьn tibi pol, tөpesinin de ba'zь jerleri aqa ve bundan sebebde dim edi. Lakin byjyk japьçьlьqda her şejni bir kerreden jolьna qojmaq, өksiklik qaldьrmamaq mymkin olmaqanь

SSSR işci sьnьfьnьn ycde ekisi sotsialist musabaqasьna ve udarniklikge çelb etildi

SSSR-nin ve bu çymleden olaraq Qьrьmnьn bytyn kөşelerinde udarnikler kyni өtkerildi. Savetler Birligi işci sьnьfь sotsialist japьçьlьqьnьn byjyk miqjasь ile ruhlanaraq, beş senelik plannьn birinçisinde Leninnin sotsialist musabaqasь fikrini keniş suretde tatbiq etdiler. Udarniklik hareketi bir coq zavodlarda, fabrikalarda, şaxtalarda, ve janь japьçьlьqlarda mejdan aldь ve kөjlergede avuşdь. Bu quvvetli hareket, seneden senege kenişlemekde ve qavileşmekdedir. 1930 senesi janvar başьnda bytyn sanajь'da 9,9 prosent udarnik işci bulundьqь halda 1932 senesi ijyl başьnda 67 prosentge cьqdь.

Işci kytlelerinin emek qahramanlьqь, inzener-texnik xadimler arasьnda çanlь suretde mejdan aldь. 1931 senesi nojabr başьnda ITR udarnikleri 48,2 prosent ol-

„Qьrьm bolşevigi" teri zavodь udarnigi Nefize Bekirova.

Jalta rajond „Kalinin“ adьnda kolxoz tytyn brigasь udarnigi Ajşe Temirxaja.

her birimizge belli. Şimdi ise bizi en gyzel baraqlardan sajьlqan 7-inçi baraqqa avuşdьrdьlar. Mьnda her şej jerinde demege mymkin. Tibi pol, tepesi aqmaj, pençerelerde eki qat çam, hatta perdesi bile bar. Japьlmaqda olqan ve tezden bitirilmesi qararlaşdьrьlqan evler japьlьb bitdigi kibi ise, bizleri anda kөcyreçekler.

Qьsqasь jaşajьşьmьz, turmьşьmьz kynden kynge tyzele, hem daha tyzeleçekdir. Janvar bir—udarnikler kyni, en jaxşь arqadaşlarnь mukafatladьlar ki, bunlarnьn icinde bir qac tatar qadьnlarь da ve bu çumleden mende bar edik. Her işimde gyzel ve viçdanlь calьşdьqьmь taqdir eterek, maqa gyzel bir tyfla baqьşladьlar.

Şimdi, ekinçi beş senelikge—sьnьfsьz sotsializm çemьjeti quraçaq ekinçi beş senelikge ajaq basmamьz ve bizge „Janь dynja“ gazetasьnьn kөcme redaksijasьnьn kelmesi şerefine men өzimi udarnik i'lan etdim ve Qamьş-burun japьçьlqьna өzimi yc jьl muddeti ile baqladьm. Ve Kelmambetovanь da caqьrdьm.

Işte bizim calьşuv ve jaşajьşьmьzdan kycyk levhalar.

Qamьş-burun. **Inajet S. Umerova**

dьqь halda 1932 senesi ijyl başьnda 64,1 prosentge cьqdь.

Işci sьnfь sotsialits musabaqasьnь ve udarnikliknin janь şekillerini ortaqa syrdi.

Artem adьna olqan şaxta (donbas) işcileri Stalin arqadaşnь „musabaqa prinsipi geri qalqanlarqa arqadaş jardьmь etib umumij qalebeni elde etmekden ibaretdir“ jolь talimatьnь içra eterek çemaat jetegi usulьnь ortaqa syrdiler.

„Krasnьj aksaj“ zavodь işçileri ratsionalizator hisabqa aluv teşkil etdiler.

Leningraddaki Karl-Marks adьna olqan zavod udarnikleri qarşь promfinplan ileri syrdiler.

Il'ic namьna olqan Mariupol zavodь işcileri denişiçi qarşь plan ileri syrdiler.

Leningraddaki „sevkabel“ predprijatijesi, baltik zavodь ve Lenin adьna zavod işcilerinin teşebbysi ile xozrascot brigadalarь teşkil etildi, bu brigadalar sotsialist musabaqasьnьn ve udarniklikniq en jyksek şeklidirler.

Bytyn ittifaq udarnikler kyni, udarnьj xozrascot brigadalarьnьn işlerini meajene elde etilgen muvaffaqijetlerni qavileşdiryv ve keniş işci kytlelerinin ekinçi beş senelik plannьn birinçi senesi programьnь içra etmege hazьrlьq dereçesini muajene kyni olqandьr. Her bir işci, emekdar qadьn ve qьzlarьmьz-udarnikler sьrasьna! Udarnikler ve sotsialist musabaqasь bajraqьnь daha jykseklerge qaldьrьnьz!

Biz ekinçi beş jıllıq udarniklerimiz

Qamış-burun. Qamış-burun japıçılıqtı ögynde turqan vyjyk vazifeleri içra etmek icyn, mında calışqan her bir işci ve işci qadınlarnın vazifesidir. Istihsalda işci quvvetinin aqır turmasınen, pragul, tenbellik, sarxuşlıq ve buna benzer işci şanına sıqmaz diger hallarnen kyreşmek, partija ve hykymetimizge bu sahada jardım etmek bizim esas vazifelerimizdendir.

Biz partijanın ögymizge qojqan istihsalnı jerlileşdiryv planlarının tolmasını canalatmamaq icyn istihsalqa özimizi pekityvnin ehemmijetini anlajaraq özlerimizi istihsalqa **pekite** (Safije S. Umerova 2 jılqa, Ajşe Kelmambetova ise 1 jılqa) ve özlerimizi **udarnik** i'lan etemiz. **Toqtarofnı** da caqıramız.

Safije Seit Umerova
Ajşe Kelmambetova

Qamış-burun işçi qadınlarından Lazerova arqadaş 4 kyn zarfında dortinçi tamamlajıçı cene zajemına 18.600 ruble topladı.

Qadınlar arasında harbileşdiryv işleri

Son senelerde xususan bu sene kapitalizm memleketlerinde olqan iqtisadij buhran kyn-kynden derinleşmekde, kapitalizm temelleri sarsılmaqda ve bonın netiçesinde miljonlarle işciler işsiz qalaraq aclıq cekmekdeler.

Diger tarafdan ise sovetler sajuzında sanajı' ve köj xozajstvası körilmegen templer ile özmekde ve muvaffaqijetle işci sınıfı özi ile birlikde emekdar köjlilerni daxi çelb eterek sosializm çem'ijeti qurmaqda devam ete.

Sovet xozajstvasının muvaffaqijetle öskenini ve özlerinde ise xozajstva ketdikçe derin iqtisadij buhranqa oqraqanını körgen kapitalist hykymetleri, bu vaz'ijetden cıqmaq icyn careni jalnız çenk teşkilatlandıruvda köreler.

Imperialist hykymetleri öz aralarında olqan anlaşılmamazlıqqa baqmadan, hazırlanqan çenk ilkide savet hykymetine qarşı olaçaqdır.

Onın icyn oktabr inqilabının vyjyk qazanıclarını qaib etmemek imperialistler hyçymine qarşı memleketnin qorcalav işinde keniş emekdar qadınlar kutlesi çelb olınmalıdır.

Emekdar kutleni ajnı zamanda qadınlarnı memleketni qorcalav işine hazırlav, partija ve sovet hykymeti tarafından Oso avijaxim teşkilatına ışanıldı. Bu xususda Oso avijaxim teşkilatı Qırım şaraitında xususan qadınlar arasında belli bir muvaffaqijetler elde ete bildi. Biz köremiz,ki bu kynde Oso teşkilatı safına çelb olunqan a'zalarnın 30 prosentini zijadesini qadınlar teşkil ete.

Ajrı rajonlarda ve zavod-fabrikalarda qadınlarnın harbij bilgilerini köteryv işinde daxi belli bir muvaffaqijetler elde etilgendir.

Mesela: 32—senesi bytyn Qırım koleminde 11,426 emekdar qadın-qızlar P.V.O. tögereklerinden kecirilib, diger P.V.O komandaları tögereklerinde qadınlar 50 prosent teşkil etmekdeler.

Ondan ma'da 761 qadın daha OSO aviaxim—qadınlar kurslarını bitirdi. Bu kurslarnı keciryvde birinçilikni Kefe şeheri oldı. Kadro jetişdirmekle beraber OSO aviaxim teşkilatı özinin her işini sanajı' ve köj xozajstvası istihsal ajni zamanda malije planları ile sıqı baqladı mesela: Byjyk-Onlar rajonında kolxozlarda ve Kefe, Kerc Aqmesçid şeherlerinde. OSO avijxim adındaki qadın brigadaları istihsal ve malije

planlarьnь toldьruvda numune oldьlar. Byjyk-Onlar rajonьnda olqan eki qadьn udarni brigadasь xozajstvenik tarafьndan 3—defa baxşьş aldьlar.

Bytyn bu muvaffaqijetlerle baqmadan ajtmaq kerekki qadьnlar arasьnda OSO aviaxim teşkilatьnьn işi jeterlik degildir. Ögymizde turqan janь jьl—ekinçi beş jьllьqnьn birinçi jьlь bizden btyyn eksikliklerimiznin joq olunmasьnь istej. Emekdar qadьnlar arasьnda harbij işlerini alub varuvda rajon ve şeher OSO aviaxim sovetlerinin qadьnlar sektorь byjyk rol ojnamalьdьr. Qadьn sektorь etrafьnda rajon qadьnlar aktivi çelb iderek ilk nevbetde OSO aviaxim sьralarьna bytyn emekdar qadьnlьqnь çelb etyv mes'lesi qojulmalьdьr.OSO aviaxim sьrasьna çelb olunqan qadьnlar kytlesini daxi tyrli tögerekler sajesinde a'zalarnьn harbi çahillerini joq iderek kerek zamanda memleketni qorcalamaqa hazьr olmalьdьrlar. Bu maqsad icyn Qьrьm merkezi OSO soveti maxsus plan tertib iderek rajonlarqa jolladь isede daha bytyn rajonlar içrasьna kirişmediler. Qьrьm merkezi OSO—sovetinin kadro jetişdiryv planь mevçibi P.V.O. harbiligi ve qadьnlar aktivi tögereklerinden — kurslarьndan 34.000 emekdar qadьnlar kecirileçekdir. Bu tedbirler sьqь syretde kecmekde olqan OSO teşkilatьnьn işini közden keciryv ve hesab veryv sajlav kampanijalarь ile baqlanmalьdьr. Bu kampanijalar sajesinde bujru jacejkalarьnьn erkanьnь istihsalda özlerini köstergen aktivistka qadьnlarnьn sajьsьnь artdьrmalь jacejkalar ve rajon OSO sovetleri etrafьnda bu aktivni teşkil etmekle juqarьda kösterilgen planlarnь içra etmelidir.

Umumijetle OSO Aviaxim teşkilatьnьn perostrojka jollarьnь merkezi sovetinin 3-nçi keniş plenumь keniş olaraq köstergen edi.

Merkezi sovetinin 3-nçi keniş plenumьnьn qararlarьnь ekinçi bytyn sojuz qadьnlar soveşcanijesi ve Qьrьm Merkezi OSO sovet 2-nçi plenumь daha kenişletub içra jollarnь kösterdiler. Rajon ve şeher sovetleri ajnь zamanda OSO jacejkalarь bu qararlarnь keniş emekdar qadьnlar kytlesi arasьnda işlejerek memleketnin harbi quvetini köteryvde bytyn emekdar qadьn kytlesini hazьrlamalьdьr. Jacejkalar jacejkalarda ve milli rajonlar jerli ehali ve ufaq milletlernin emekdar qadьnlarь ile airьça iş alьb varmalьdьr, onlar icyn öz ana tillerinde tögerekler mejdanqa ketirerek memleketnin harbi quvvetini artdьruvda onlarnьn istiraklarьnь daxi tam ma'nasь ile te'min etmelidir.

F. CUNAGVA

Admesçid „Udarnik" zavrdьnьn udarnitsalarьnoan Ruznetsova arqadaş.

Gladelnij tsex nymyne olmalь

Men ta 1925 senesinden beri şvejpromda calьşam. 1930 senesinden beride şvejpromda „gladelnij" tsexde calьşьb kelem.

Gladelnij tsex Oso avijaxim adьnadьr.

Bizim tsexde 260 adam var, bunlardan 72 danesi tatar qadьnьdьr.

Men Mьnda öz havesligim ile Oso avijaxim jacejkasь teşkil etdim.

Bytyn tsex Oso avijaxim jacejkasьna a'za jazьldь ve 100 prosent a'zalьq haqlarьnь verdiler.

6-nçi umum sajuz Oso avijaxim lotareja biletleri işciler arasьna 100 prosent realize olьndь.

Kenede bizim tsex oborona fajdasьna 50 ruble vererek, fabrikada başqa tsexlerni caqьrdьq.

Nejman.

Sovetler janьndaki qadьnlar sektorьnьn işlerini nasьl teşkil etmeli

„Udarnik" zavodanьn udarnitsalarьndan Qurt-Mollajeva arqadaş (Aqmneçid).

SSSR Merkezij içra komitesinin 17 ijynde cьqqan qararь mevçibi merkezij ve rajon içra komitetleri janьnda olqan emek ve turmьşnь tәzetyv komitetlerinin jerine qadьnlar işini alьb, varmaq icyn sektorlar teşkil etilmesi teklif olьndь. Bu qarar emek ve turmьşnьn tyzetyv komitelerinin vazifelerini eda etmedikleri icyn degil,—aksine olaraq onlar eki sene zarfьnda qadьnlarnь sovetlerge, xalq xozajstvasьna ve turmьşnь tyzetyvde pek coq işler japdьlar.

Bu vaqьtqa qadar qadьnlarьmьz erlerden her vaqьt artda qalьb, kelselerde bu kynde qadьnlarьmьzdan bir coq jerlerde erkeklerden artda qalmajçaq kibi traktoristkalar, şofer, maşinistkalar ve tokar qadьnlarьmьz jetişdi.

Her ne qadar biz bir coq jerlerde bir coq muvaffaqijetler elde etsekde, bu daha biz icyn jetişerlik degil. Pek coq jerlerde qadьnlar arasьnda kutlevij işler pek aqsamaqda.

Partija ve hykymetnin qadьnlarnь sanajь' ve kәj xozajstvasь işlerine çelb etmek kerek degen qararьndan son qadьnlar arasьnda iş usulьnьn formasьnь denişdirib, jolbaşçьlьqnь teşkilatlь suretde japmaq kerek oldьqь juqarьda sөjleb kecildi.

Şimdi bu janь teşkil olunqan qadьn sektorlarьnьn, qadьnlarnьn işlerini ejileşdiryvde japaçaq işleri açeba neden ibaret olaçaq?..

Qadьnlardan jaxşь iş beklemek icyn ilkide onlar arasьnda kitlevij işlerni gyzel teşkilatlandьrmaq, emek ve turmьşlarьnь tyzeltmege jardьm eterek, sotsializm quruçьlьqьnda onlardan gyzel kvalifikatsijalь adamlar hazьrlamaqdan ibaret olaçaq.

Onьn icynde sovet ve içra komiteleri janьndaki qadьn işcilerinin birinçi vazifeleri bytyn sovet a'zalarь olqan qadьnlarnьn hisabьnь almaq, onlarnь sovetnin her kynki işlerine çelb eterek, sovet aktifleri hazьrlamaq.

Ajnь zamanda qadьn vekillerinide sovetnin etrafьna çelb eterek, onlarqada ajnь vazifeni vererek, onlarnьn içra etyv netiçelerini sovet prezidiumьnda qojmaq, jardьmlar kөstermek kerek. Ve bөjlelikle qadьnlarnь jolbaşçьlьq işlerine hazьrlamaq.

Qьrьmda qadьnlarnь sovet jolbaşçьlьq işlerinde qadьnlarnьn sajьsьnь artmaq degilde kyn kynden eksilmekde oldьqь kөrile.

Kөj sovetinde reis olqan qadьnlarnьn işine zijade ehemijet verimeli, sьq-sьq seksija ve depytat gruppalarьda toplaşuvlarь toplajaraq sijasij ve xozajstva kampanijalarь (ekmek hazьrlav, para toplav, sacuv) kibi myhim vazifeler boјьnça muzakereler japьlmalьdьr.

Bu işlerge kerek ehemijet verilmedigi sebebinden juqarьda sөjleb kecdigim kibi kөj sovetleri sajlavnь vaqtьnda Aqmesçid rajonьnda 5 qadьn kөj sovetinde reis olqan olsa şimdi hic bir qadьn joq. Bunь jalьnьz Aqmesçid rajonьnda degilde, her bir rajonda da kөrmek mymkin.

Qadьnarnьn xozajstvaqa çelb etyv ve onlarnьn kvalifikatsijalarьnь kөteryv meselesi sovet janьndaki qadьn işi teşkilatçьlarьnьn vazifeleri oldьqьndan, vaqьt vaqьt bu plannьn nasьl hajatqa tatbiq oldьqьnь teşkermek ve netiçelerini prezidiymda hal eterek kerek olqan tedbirlerni qullanmaq.

Qadьnlarnь işge çelb etmekde

Hinь arqadaş, 1330 rublelov xajom reabize etib, 756 rublе topladь.

ve onlarnь anda temelleşdirmekde turmьş meselesi byjyk rol ojnadьqьndan, bu mes'eleler ile oqraşqan myessiselerge qadьn aktifleri baqlanmalь, birinçi nevbetde içtima'ь emek bala myessiseleri işlerini sьrasьna qojuvda oz kontrolliklerni japmalьdьrlar.

Şeherde ve kojde qadьnlar arasьnda xozajstva aktifligini artdьrmaq ve bu aktiflikni sovet etrafьna toplamaq, bu işde konkret jolbaşçьlьq etmek esasь yzerine ajrь qadьn brigadalarь teşkil eterek onьn başьndada qadьn brigaderi olmaq yzre qadьn emegini doqrь teşkilatlandьrьlmasь her kynki işde kozden qacьrьlmamalьdьr. Onьn icynde koj soveti janlarьnda qadьn istihsal muşavereleri teşkil etmek kerekdir.

Istihsal muşaverelerinde depytat gruppalarь jolbaşçьlarь jaxşь calьşqanlarnьn teçribelerini başqalarьna vermek maqsadь ile toplaşuvlar caqьrьb, qadьnlarnьn promfinplannь toldьruvda ekmek hazьrlavda, kolxoz bazarlarьnь ileriletyvde japaçaq vazifeleri acьq anlatьlmalьdьr.

Sovet ve içra komiteleri qadьniş teşkilatçьlarь bu juqarьda sajьlan qadьn aktif vastalarь ile rajon komiteleri janьnda qadьn işi jolbaşçьlarь ve başqa teşkilatlar ile sьqь baq tutaraq oz vazifelerini eda ete bilirler.

Kulpedinova

Proletar diktaturasьnьn jacejkasь reisesi — Xatice Abduraman

JALTA. Byjyk Oktabr inqilabь emekdar qadьnlarqa haq berdi. Onlarnь erkekler ile bir sьraqa cьqardь. Calьşmaq icyn mejdan berdi, şarait doqьrdь.

„Qadьnnьn sacь uzundьr, aqьlь qьsqa" kibi bir talaj sьnьfь duşman, ruhanilernin „pejqamberlikleri" mazinin qaranlьqlarьna komyldi. Bytyn milletlernin emekdar qadьnlarь da, partijanьn rehberligi altьnda, sotsializm japьçьlьqьna keniş suretde qoşьla, iş nymyneleri, emek qahramanlьqlarь kostereler. Hukumet idarelerini cevirgen, idare etgen qadьnlarьmьzьn sьralarь kynden kynge ose, arta.

Mьna onlardan birini alajьq.

— Bizim Muxalatka kojinde 1930 senesi, kojimizde proletar diktaturasьnьn jacejkasь olqan selsavetge reise olaraq—Xatiçe Abduraman arqadaş sajlanqan edi.

Xatiçe arqadaş savetde calьşdьqь bu eki sene zarfьnda, bytyn vazifelerine bolşevikçe jaqlaşaraq, kojde medenij-jarьqlandьruv işlerini ileriletdi, savet seksijalarьnьn işlerini çanlandьrdь. Onьn rehberligi altьnda bytyn xozajstva sijasij kampanjalar muvaffaqьjetle otkerile.

Koj saveti koleminde 1932 senesinin et hazьrlav planь artqacile—112 prosent eda etildi. Malije vastalarьnь mobilize planьda toldьrьldь.

— Eger 1931 senesi kolxoznьn umumь keliri 23000 ruble olьb, emek kynine 1 ruble 8 kapik tyşgen olsa, 1932 senesi umum kelir 39000 rublege qadar osdi emek kyninede 2 ruble 11 kapik tyşe.

Juqarьda qajd etdigimiz bytyn bu fakt ve raqamlar, koj savetinin reisesi Xatiçe arqadaşnьn kendi vazifesine haqiqaten udarnik, haqiqaten bolşevikçe janaşqanьnь kosterib turadьrlar.

Bojle iş qahramanlarь—emekdar qadьnlar ise bizde az degildir. Savet aparatьnь bojle nymynevij suretde idare etgen Xatiçeler—mukafatlandьrьlmaq kerekdirler.

Kojdesi: ŞEFIQA

Savet pamuqь oqurьnda kyreş— esas vazьfemizdir

Savet sajuzьnьn toquma sanajь'ьnьn daha jaqьn vaqьtlarqa qadar tьş memleketlerden, xsusan Mьsьrdan ketirilgen pamuqnen calьşqanьnь qajd etmege borçlьmьz. Cynki savet sajuzьnьn өz pamuqь, өz toquma sanajь'ьnь qanaatlendirib olamaj, jetişirlik degil edi. Şubhe joq, tьş memleket pamuqь icyn senede miljonlarnen altun para bermek kerek ola edi.

Birinçi beş jьllьqnьn köj xozajstvasь sahasьndaki vazьfelerinden biri de ufaq ve kycyk parcalardan ibaret ajrь-ajrь bulunqan köjli xozajstvasьnь, traktor ve hal hazьr en janь maşinalarnen teçhiz etilgen iri—kollektif xozajstvaqa cevirmek edi. Partija, jalьnьz, saqlam xam malь bazasьnь mejdanqa ketirmekle, memleketnin industrjalaşdьruv jolьnь ta'qib etdi. Beş jьllьqnь 4 jьlda tamamlanuvnьn jekyni japьlьrken partija ve hykymetnin bu şahada pek byjyk muvafaqьjetler elde etgeni köz өgindedi.

Saqlam xam malь bazasь mejdanqa ketirmek—memleketni industrjalaşdьruvnьn ajьrьlmaz bir putaqь. Bunь mejdanqa ajrь parca köjli xozajstvalarьnen ketirmek bu mymkyn degil. Bunьn icyn en quvvetli maşinalaşqan sosjalist sistemi köj xozajstvasь kerek edi. Bu artьq bizde—SSSR-de bar. Cynki 211 bin kollektif xozajstvanьn bulunmasь ja'ni 60 prosentden zijade xozajstvanьn kollektifleşmesi, 70 prosent sacuv mejdanlьqlarnьn bu kollektif xozajstvalarnьn ellerinde bulunmasь, beş binden zijade savxozlarnьn bulunmasь, bunlar çanlь şahidlerdir.

Xam mal denilgen vaqьt, savet sanajь'ьnda myhim jerni qapatqan ve xsusan ekinçi beş jьllьqda daha zijade kenişletilmesi, közde tutulqan toquma sanajь'ьna kerek olqan pamuq, kenaf, kendir ve sair nebatatlar anlaşьlьr ki, işte bunlarnьn sacuv mejdanlьqlarьnьn artdьrьlmasь—baş vazьfelerdendьr.

Bu xam mallardan pamuq mejdanlьqьnьn kenişletilmesi çiddij mes'ele olaraq turdь. Onь miqdarça artdьrmaqnen bir sьrada onьn kejfijeti mes'eleside tura edi. Daha doqrusь eski Rusijenin, eski usulnen calьşьb kelgen fuqare pamuq rajonь olub kelgen orta Asja qьsmьnь jyksek kejfijetli pamuq cьqarqan medenij bir pamuq rajonьna cevirmekle, SSSR-de janь pamuq rajonlarь mejdanqa ketirmek vazifesi tura edi. Mьna bunьn netiçesinde Qьrьm çymhyrijetide janь pamuq rajonlarь sьrasьna kirdi. Qьrьmnьn bu janь pamuq rajonь sьrasьna kirmesi, Qьrьm partija, savet ve kolxoz teşkilatlarьnьn, SSSR-nin pamuq istiqlalijeti oqurьnda kyreşge kirişmege meçbur etdi. Demek ki, biz, savet pamuqь—өz xam malьmьz oqurьnda kyreşmege borçlьmьz. Cynki, bu kyreş—өz xozajstvamьz, өz menfaatьmьz oqurьnda kyreşdir.

Her MTS işcisi, her kolxozçь ve her emekdar ajrь xozajstvaçь bu kyreşnin mahijetini ve ne icyn olqanьnь anlamaladьr.

Şurasьnь da qajd etmek kerek ki, Qьrьmda pamuq өjle qolaj-qolaj mejdanqa kelmedi. Pamuq sacqan kolxozlar kulaklarnьn—sьnьfьj duşmanlarnьn en qattь hyçymlerine, en qattь muqavemederine oqradьlar. Pamuq sacьlmaqa başlaqan vaqьtdan başlab (1928 senesinden), bu kynge, qadar kulaklar tarafьndan pamuqnьn başьna ketirilmegen felaketler, zijankarlьqlar qalmadь, ona ajtьlmaqan iftra ve bөhtanlar qalmadь.

„Pamuqdan bir qoqu cьqa, insannь ebedij baş aqьrьsьna mybtela ete", „Xlopok degil, xlopot", „pamuq sacdьrьb, bizni acьqdan өldireçekler"—kibi sөzler iftra ve bohtan degilmi? Hektarlarnen pamuqlarnь hajvanlarqa taptatьb qajь etmek, kyzel sacmajь, vaqьtьnda otamaj — capalmaj qaldьrmaq, jetişgen pamuqlarnь toplamaj, jelge bermek, cөlde cyrytmek sьnьfьj duşman kulak zijankarlьqь degilmi?

Mьna bunlar pamuq başьna, jalьnьz sьnьfьj duşmanlar tarafьndan ketirilgen felaketler edi. Cynki kulak ve onьn qujruqlarь SSSR-nin tьş memleketlerge, kapitalistlerge baqlь olmaqdan azad olunmasьnь hic cekemej ediler. Cynki SSSR-nin ketgen şajtьn qavileşmesi onlar icyn өlym olqanьnь onlar pek kyzel anlajlar.

Qьrьmda pamuq oqurьnda partijanьn kyreş tarixь bir coq muvaffaqьjet sahifelernen zenginleşgendir ki, bu sahadaki muvaffaqьjetler köz өgyndedir. Mьna bu kecgen 1932 senesi Qьrьmda 35 bin hektar qadar pamuq sacьlmasь bu qalibijetlernin çanlь şahididir.

Kulak, kulak qujruqь, kulak jardьmçьsь kene өz muqavemetini toqtamaj. Onlar sabatazlьq, zijankarlьq teşkliatlandьralar.

Bunьn icyndirki Qьrьm MSSÇ Xalq Komisarlarь Savetinin ve VKP(b) oblast Komitetinin pamuq toplav ve hazьrlav ketişi haqqьnda cьqar-

dьqь qararьnьn pek byjyk tarixij ve sijasij ehemijeti bardьr.

Bu qararda—„**Bir coq kolxozlarda pamuq işine çanijçe—zijankarça baquv netiçesinde pamuqlarnьn şimdige qadar toplanmajьb tarlalarda jatmaqda ve bozulub qajьb olmaqda oldьqь**“ qajd etile.

Daha sonra şu qarar „**fena maqsadle japьlqan kulak teşviqatь ve partija tedbirlerini bozmaq, kolxozlarnь iceriden sarsmaq ve jьqmaq icyn japьlqan sabotaz te'siri altьnda, ba'zь kolxozlar pamuq toplav ve hazьrlav işine muqavemet kөstere ve çymhyrijetde hazьrlav planьnьn içrasьnь tehlyke altьna qoja, bunьnle toquma sanajь'ьnьn xam mal ile te'min etilmesi işini boza ve proletar devletinin savetler birligi pamuq istiqlalijeti icyn japdьqь kyreşni buzalar**“—deb kulaklarnьn çanavarlьqlarьnь acьb kөstere.

1. **Byjyk-Onlar** rajonьnda 36 sentnerden ibaret pamuq planьnь 1,8 sentner toldьrqan „**Privet**“ kolxozь;

2. 40 sentnerden ibaret planьnь 0,79 sentner toldьrqan „**Iskra**“ kolxozь;

3. 40 sentnerden ibaret planьnь 0,70 toldьrqan „**Ekinçi beş jьlьq**“ kolxozь;

4. **Aqmesçid** rajonьnda 405 sentnerden ibaret planьnь 151 sentner toldьrqan „**Leninets**“ kolxozь;

5. 145 sentnerden ibaret planьnь 50 prosent toldьrqan „**Internatsional**“ kolxozь;

6. **Çankej rajonьnda**, 68 sentnerden ibaret planьnь 2—sentner olaraq toldьrqan „**1 N-lь Komintern**“ kolxozь;

7. Plan myçebi 90 sentner bermege borçlь olub da, jalьnьz 16 sentner bergen „**Put Lenina**“ kolxozь;

8. **Kezleve rajonьnda,** 60 sentnerlik planьnь 7 sentner olaraq eda etgen „Jaş-Quvvet“ kolxozь;

9. 64 sentnerlik planьnь 5 sentner olaraq eda etgen „N-lь Stalin“ kolxozь—bundan hepsi **QARA TAXTAQA** kecirildiler.

arqadaş Axjar karaselnij tarafьnda 4-çi tamamlajьçь sene zajemьnь 1325 runlelik darqatdь.

Demek, ki bu kolxozlar kulak zьjankarlьqьna sabotazlьqьna qoşulub qьjmetli mahsulnьn qadrini—qьjmetini bilib o kulaklarqa kerek otpornь bermediler. Өzleri onlarnьn calqan havalarьna ojnadьlar. Bu kloxozlarnьn kolxoznikleri өzlerinin sьnьfьj duşmanlarьnь ezmediler.

Biz, OK-nin ve Xalq Komisarlarь savetinin bu qararьndan byjyk dersler alьnaçaqьnь bilemiz. Bu, jalьnьz, partija jacejkalarьnьn vazьfeleri olub qalmaj. Bu her teşkilatnьn, her kolxoz- ve bu çymleden aktif qadьnlarnьn da va- dir. Cynki pamuq işinde en ceber qol, en li işci qolь olaraq qadьnlar ystyn bulunamuq oqurьnda kyreşde bir coq qadьnsalarь olqanьnь da pek kyzel bilemiz. Mesela: Qarasuvbazar rajonь Ableş köij **Stalin** adьna kolxoznьn kolxozçularьndan **Xalitova Çymazije, Asanova Men-Zade, Mustafajeva Gylsym, Qadьjeva Symgyl,** arqadaşlar bu udarnitsalardandьr. Bөjle udarnitsalar daha bir coq kolxozlarda bar.

„ v- xozьnьn udarnigi Temide ar. jaxş işi icyn mykajatlandь.

Өgimizde turqan vazьfeler—pamuq oqurьnda kyreş çebhesinde kulak sabotazьna, zijankarlьqьna, kulak jardьmçьlarьnьn xijanetliklerine en sarsьtьçь ve amansьz darbe endirmek. Jyksek pamuq bereketi oqurьnda daha quvvetli kyreşmekdir.

Qarasuvlь Ьrs-Totaj

ONLAR 46 DANE EDILER

Eski-Qьrьm rajonь **Ungyt** kөji **„9—janvar“** kolxozь 1932 senesi 85 hektar pamuq sacdь. Bu pamuq kylturasьnь işlev hal etmek—otamaq-capalamaq ve en nihàjet bereketini toplamaq icyn 46 adamdan ibaret maxsus qadьn brigadasь ajьrьldь.

Kolxoz pravlenijesi — xususile reis **Hisad Refij** ve brigadir **Cicilinko** Dmitrinin pamuqqa ehemijet bermejyvleri, brigadanь keregi kibi teşkilatlandьrmaqanlarьndan ötri, bu myhim kyltura keregi kibi hall olunmadь, capalanmadь ve otalmadь. Bundan da anlamaq mymkyn, ki bereket osal oldь.

Kolxoz, plan myçibi 314 sentner pamuqnь devletge teslim etmege (satmaqa) borçlь edi. Bu plan eda olunmadь. Jalьnьz 93 sentner teslim etildi.

Ne icyn?

Cynki, bu kulturanь hall etyv esnasьnda işge kulakçasьna janaşqan **Hisad Refij** ile **Cicilinko Dmitri** bereketni toplavqa da ajni bu jolnen janaşdьlar. Pamuq bereketini toplav esnasьnda emek keregi kibi teşkilatlandьrьlmadь, işge daimij suretde cьqьlmadь. Brigada icinde өz toplav normalarьnь artqacьnen toldьrqan, işge havesnen qatnaqan qadьnlar olsa da, onlarnьn iş nymyneleri digerlerine avuşdьrьlmadь.

Bundan qajrь, temiz pamuq toplanьb bitgenden sonra qozaq toplav işine hicde qulaq asьlmadь. Pamuq qozaqlarь pamuq ьzanьnda toplanьlmaj qaldь. Savnarkom ve oblast komitetinin pamuq haqqьnda cьqarqan qararlarьndan sonra, reis **Hisad Refat** ve brigadir **Cicilinko D.** mahkemege berildiler.

Buna baqmadan, qozaqlarnь toplab aluv işinde kөzge kөrilgen perelom joq. Mahkumlernin işi baqьlmaj. Kөj savetinin reisesi **Bojcenko,** „perelom joq, onlar jene qьbьrdanmadьlar“ deb qabaqьb qorcalanmaq, өzini haqlь kөs hatni jene onlarnьn yzerine bьratermek istese de, өzinin kulak tuzaqьna qapьlqanьndan xaberi bile joq.

Işte 46 adamdan ibaret olqan pamuqçь—qadьn brigadasь bөjle jolbaşçьlьq altьnda calьşdь. Hasьl pamuqnьn baqьmsьz ucastka olub qalmasь, bereketnin eksik alьnmasь ve plannьn tolmamasьnьn esas sebebleri, pamuqqa kulakçe janaşuv, jolbaşçьlьqnь ajni suretde devam etdiruv netiçesinden ileri keldi.

Kençegyl

PRAGULNЬN ӨGI-ALЬNMALЬ

Qьrьm şvejprom sojuz janьnda bir taqьm kicik arteller var. Bonlardan „trikotaz“ artelinde 234 qadьn olьb, 35 danesi tatar qadьnьdьr.

Bytyn qadьnlarnьn 165 danesi udarnitsadьr. Lakin bu udarniklik pek çansьz bir halda. Bonlar arasьnda bir tyrli iş alьnьb varьlmaj. Sebebsiz işden qaluv haqqьnda hykymetnin qararь işcilerge gyzel anlatьlmaqan. Mьnda kynde 4—5 progul ola. Bunlarqa qarşь hic bir tyrli tedbir kөrilmej.

Işge bu qadar mesylijetsiz bir kөz ile baqqan idare işinden cьqarьlьb, başqa adamlar sajlandь. Janь arqadaşlarda daha keregi kibi iş ile tanьş degiller. Onlarqa Qьrьm şvejpromsajuzь jardьm kөstermeli, bu qolajsьz hallarnьn өgi alьnmalь.

Usnije

PRAGULÇЬ VE TENBELLER UTANSЬNLAR

Fransadan mektyв *)

— Hepsi sizin icyn:—вaqьnьz, teşkilatlandь-Men „Rabotnitsa“ zurnalьnda, sizin zavodlarьnьzьn birinde, bir aj icerisinde 57 adam 80 işci kyni pragul japqanlarьnь oqudьm.

Pariznin işsiz işcilerinden biri, **Kaplan** arqadaşnьn kөzlerinden jaşlarь tьqьrьв keldi ve o, maqa şөjle dedi:

— „Men Pariz icerisinde вelki вir işcik taparьm dep dөrt ajdan вeri carьв çyrem. Men aqlьmь aldьrьrьm dep qorqam, giçeleri juqlab olamajьm. Anda —SSSR-de ise, өz maşinalarьnь boş oturtqan proletarlar bar. Ax men anda kityв olsajdьm!...“.

Siz, SSSR-nin işci ve işci qadьnlarь, işsizlik olmaqan вir memleketde jaşamaq ile вaxtlьsьnьz, sizde 7 saatlik iş kyni вar, sizin hajatьnьz dynajnьn her kөşesinden daha gyzeldir. Bөjle olqanьna вaqmadan araqьzda вa'zь вir progulçьlar, tenвeller вar.

Sizge oqumaqa, janь dynja doqьrmaqa mymkynijet вereler. Sizi idare işlerine ve işge kontrөllik japmaaa caqьralar. Sizin hajatьnьzь ejjileşdirmek icyn evler, maşinalar, zavodlar japalar, ve sizge dejler:

rьnьz, jarat-doqьrьnьz, sacьnьz, вereketni topla, sat alьnьz.

Sizin araqьzda ise progul japqanlarki, onlar pragul ile plannьn tolmasьnь canalata, kendi sьnьfьna, kendi memleketine kendi вalalarьna, вytyn dynjanьn emekdarlarьna zarar ketireler!

Sizin araqьzdaki en ejjiler, artda qalqanlarqa, emeksiz zahmetsiz вir şej doqьrmaq mymkin olqanьnь anlatmaqa qandьrmaqa borçlьdьrlar. Temiz ve jarьq kvartira sahiвi olmaq icyn onь japmaq, daha doqrьsь calьşmaq kerek.

Ruhanij ve kulaklarnьn ajta keldikleri çenneti, dynjada joq. Onьn olmaqanь icyn-de onlar onь өlgenden son va'd eteler. Faqat, jaxşь xadimler udarnikler ve udarnitsalar sьnьfsьz çemьjet quralar, jengil hajat doqьralar. Bonьn icyn tabi'ьj her kesge calьşmaq kerek.

Zavodlarda, kolxozlarda, kooperatiflerde, fabrika-kyxnalarda, aşxanalarda — her jerde, artda qalqanlar өzlerini sьqmaq— ileridekiler ile вir kitmek kerekler. Ba'zь вir inadçьlar olьвda, ajaq calmaq isteseler onlarnь ajьвlamaq, çezala-

*) „Rabotnitsa“ zurnalьndan aldьq.

Calьşmadьlar, cynki teşkilatlandьrmadьlar

Qarasuvвazar rajonь, **Semen** kөjinde „Adalet“ ve **7-nçi savetler sijezdi** adьnda eki kolxoz вar. **„Adalet“** kolxozь 95 hektar pamuqdan 39,5 hektarьnь qajьв etdi, qalan 55,5 hektar pamuqdan 20,6 sentner pamuq вereketi toplaв devletge teslim eteçegi jerine, jalьnьz 6,2 sentner teslim ete вildi.

„7-nçi savetler sijezdi“ kolxozь ise, 100 hektar pamuqьnьn 38 hektarьnь вir tamam qajьв etiв qalan jerden 39,5 sentner pamuq toplaв teslim eteçegi jerine oldьqь 15 sentner xam pamuq teslim ete вildi.

Pamuq hem qajьв oldь, hem de qajьв olmaqanьnьn вereketi keregi kiвi вir zajatsьz toplanьв, cөlde hic вir qozaq qaldьrьlmaj, devletge teslim etilmedi. Bunlarnьn esas seвeвleri nedir вellejsiz? Başda вir вu her eki kolxozda вulunqan qadьn emegine ehemijet вerilmedi. Pamuq icyn maxsus вrigada—qadьn вrigadasь teşkil olunmadь. Pamuq вaqьmsьz — вrigadasьz qaldь. Bundan tolajь onьn qajdьnь cekgen, gyzel вaqqan, onьn icyn maxsus mes'ylijet taşьqan таввlmadь.

Zaten вu kolxozlarnьn pravlenijeleri, qadьnqa jene evelki kiвi xor вaqa ehemijet вermejler. Bunь amelij olaraq isвat etmek icyn **„7-nçi savetler sijezdi“** kolxozьnьn katiвinin „вizim tatar qadьnlarьnь işci quvveti sajmaq вoş вir şej, onlar jalьnьz işci quvveti çedyelinde jer qapatmaqa jarajlar“ degen kulak mizaçinen aşlanqan sөzini ketirmek jetişer вellejmiz.

Mьna вu kolxozlardaki вulunqan pamuq kylturasь вundan өtri qajьв oldь, вundan өtri de zajat oldь. **„7-nçi savetler sijezdi“** kolxozьnda вulunqan 41 qadьndan,

işge jalьnьz 22 danesi cьqdь. Bu da daimij ve nizamlь devam etmedi. „Adalet“ kolxozьnda 22 qadьn daxij bөjle başь boş bьraqьldь. Onlar arasьnda anlatuv işleri alьnьb barьlmadь. Onlar da calьşmadьlar, calьşmadьlar degil teşkilatlandьrьlmadьlar. Bu işde kulacestvanьn ojnaqan rөli az degil edi. Onlar jalьnьz OK ve savnarkomnьn qararьndan sonra mejdanqa cьqarьla başladьlar.

Qadьnlar arasьnda calьşuv onlarnь bytyn xozajstva-sijasij kampanijalarqa çelb etyv ve kolxoznь teşkilat-xozajstvaçe qavileşdiryvge ajrьça diqqat etmek ve coq calьşmaq kerek.

Çemile

maq kerek. Cynki planqa zarar ketirmek — byjyk çinajetdir.

Men „Rabotnitsa“ zurnalьna, biz cet memleketlerde jaşaqan qardaşlarьnьz, sizin gyzel işlerinizi quvanьcle baqqanьmьzь, udarniklernin ejji iş nymynele ri ile iftiaar etgenimizi ve ajni halde pragulçьlarnь,y sarxuş ve tenbellerni muhakeme etgenimizi—jazmasьna riça etem.

Biz, Balaxin kaqьd fabrikasьnьn şimdi evvelkinden gyzel calьşqanьnь işitsek, Niznecirski, Maloserdobinski, Tetijevski, Pavlogradski ve diger rajonlarnьn kyzlik sacuvda artda qaluvlarьnь (artda qalqanlarьnь oktabr 11-de cьqqan „Pravda“ gazetasьnda oquqan edik) bitirib ileridekilernin artьndan jetgenlerini işitsek — quvanaçaq iftixar eteçekmiz.

Biz mьnda, Fransada, proletar inqilabь oqrьnda kyreşeçekmiz.

Marija Ganne.

Jardьm sajesinde calьşmaqa өgrendim

1930 senesi 8 martda meni qarşьlьqlь jardьm komitesi tikiş masterskojьndan koperatif işlerine vidvigat etgen ediler.

Calьşdьqьm magazinde magazinin zavodь tarafьndan maqa jardьm pek byjyk edi, onьn icyn maqa calьşuv usulьnь өgrenmek pek qolajlь oldь.

Men ilki vaqьtlarda japьçlarnьn qapalь magazinlerinde, sonra qadьnlar magazininde calьşdьm.

1931 senesi 8 mart adьna qadьnlar magazininde zav oldьm.

Şimdigi halda „baq“ (svjaz) xadimleri qapalь magazinlerinde zav olaraq calьşam.

Calьşьvum esnasьnda para vastalarьnь mublize etyvde ve tiqaret malije planlarьnь toldьrdьqьm icyn 4 kerre mukafatlandьm. Men işimni severekden calьşam.

Pyts.

„Baq“ (sujax) xadimlepimagazinleri zavь Pyts arq.

Devamlь, iş gyzel netiçe

Men bir fuqare kөjli qьzь olьb, pek coq vaqьtlar ev xizmetçisi olaraq calьşьb keldim.

Sonra meni koperatif işlerine vidvigat etdiler.

Men Aqmesçidde gorponьn 9-nçi nomeralь magazininde pek coq vaqьtlar calьşqanson, meni şimdi calьşmaq icyn 7-nçi nomeralь magazinge avuşdьrdьlar. Mьnda avuşmaqdan maqsad şu edi,ki mьndaki emek nizamьnь kөstermek ve bu magazinge baqlь olqan sojuztrans işcilerinin gyzel temin etmek edi.

Mьnda emek nizamьnь kөstermek ve onlarnь gyzel te'min etmek icyn maqa pek coq calьşmaq ve emek sarf etmek kerek oldь.

Sinegog.

Aqmesçid gorponьn 1-çi nomeralь magazininin zavь, partija a'zasь Ramazanova arq.

OÇAQ BAŞЬNDAN, hykymet işleri başьna

Men 1927-28 senelerine qadar hic bir jerde calьşmajьb, ev icinde өz çahilligim belasьnь cekib otura edim.

Men 28 senesi ilkide kөjde jaslaqa calьşmaqa kirdim, anda bir qac ajlar calьşqanson, partijaqa kirdim.

Jasladan meni kөj koperatif pravlenijasьnda reislik vazifesine aldьlar.

Sonra Aluştada rajpoda clen pravlenije olaraq calьşdьm.

Netiçede meni Aqmesçid Qьrьm sajuzqa alьb, andada bir bucuq sene calьşqanson, Aqmesçid gorponьn 1-çi nomeralь magazininde magazin zavь olaraq calьşam.

Bytyn calьşuvьm esnasьnda bir qac kerreler mukafatlandьm

Men vazifemni iça etyvde өzerimde mesylijet taşьj, haveslik ile içrasьna kirişem.

Ramazanova

Emek nizamьnь keterynde fa'al suretde Calьşqan Sinegag arqadaş.

BIZ BӨJLE JAŞAMЬZ. Germanija işci qadьnlarь jaşajьşьndan

Men pek coq vaqьtlar kaqьd fabrikasьnda sortiravuşcitsa olaraq calьşdьm.

Bir hafta zarfьnda jalьnьz 18 marka qazana edim. Bu aqcaqa menim xorandam jaşamaq kerek edi. Bөjle jaşajьş eki sene devam etdi. Menim arqadaşьm işsiz edi. Men calьşdьqьm icyn, arqadaşьmnь işden cьqardьqlarь vaqьt vьxodnoj posobija bermediler.

Biz onen bir qac kerreler ajrьlaçaq oldьq, lakin kenede bir şej cьqmajçaqьnь anlaqan son vaz gecdik.

Jaşadьqьmьz odamьzdan bizni jaramaj retyvetli bir padvalqa kөcirdiler.

Biz o padval icyn ajda 20 marka veremiz.

Biz qac aj өginde giçe işden evime saat 1-de qajtqan vaqьtda, evimde şөjle qorqunclь bir halnь rast ketirdim. Xoçam juqlaj, 3 jaşlьq oqlьmda kravatьnda essiz jata edi. Onьn ystinde 3 dane byjyk sьcavul otura edi. Onьn janaqlarьnь ve manlajьnь sьçavullar aşaqan ediler.

Meni bu mes'ele xoçamdan ajьrьlmama meçbyr etdi. Men ekinçi balama jykli edim. Obort yzerine laqьrdь bile tyşmej, cynki bizde obort japdьrmaq jasaq. Xususij doqtьrqada bir taqьm para berib japdьrmaqa bizim kycimiz jetişmej.

Netiçede vaqtьndan evvel men ekinçi balamь doqurdьm. O, 4—bucuq funt ceke edi. Baxtsьzlьqqa qarşь oda sav qaldь. Doqtur ise balamь gyzel beslemek icyn jaxşь fajdalь aş aşamaq kerek dedi.

Men ise bystyn acьm, mende hic syt joq. Balam kөçe, kyndyz

qьcьra. Menim qomşьlarьm maqa jardьm etmek isteselerde onlarda men kibi aclar. Menim xoçam hala daha işden cьqarьlqanь icyn vьxodnoj posobija almajьb, oqlьm ile jolda tilençilik japa.

Bizde tilençilikge de musa'ade etilmediginden, onlarnь pek qaz vaqьt habьs eteler. Men ballarьmь pek sevem, lakin ne qadar men onlarnь sevsemde kiciginin өlgenini pek istejm. Cynki artьq men onьn kөgergen tenine, aççi-aççi qьcьrqan sesine dajanamajьm.

Işte Germanijada biz bөjle jaşajmьz.

GERTRUDA GORN.
(Germanija)

Bala ve analьqnь qorcalav vazьfeleri

Sanajь'nьn gigant өsymi ve kөj xoz. istvasьnь sosjalistçe jaпьdan quruv, Qьrьmda kolxoz ve sovxozlarnьn quvvetli syretde kenişlemesi, qadьnlarnь keniş syretde xalq xozajstvasьnьn bytyn qьsьmlarьna çelb olьnmasьnь ve memleketnin içtimaьj-sijasij jaşajьşьnda aktifçiliklerinin өsmelerini te'min ete. Bonьn icyn sosialist turmьş myesseseler setinin mutlaqa qattь syretde kenişlemesi kerekdir, ki bunlarnьn icerisinde jasli setinin byjyk ehemijeti bulunmaqdadьr.

Partija ve hykymetnin 1932 senesi sentabr 6 tarixlь qararь mevçibi bytyn saqlьq saqlav xalq komisarlьqlarьnda jaslalar icyn maxsus idare etiçiler ajrьldь.

Bөjle idare Qьrьm xalq saqlьq saqlav komisarlьqь janьnda 1932 s. 1 nojabrde teşkil olьndь.

Balalarnь jaslalarnen sarьb aluvda Qьrьm saqlьq saqlav xalq komisarlьqьnьn bala ve analьqnь qorcalav bөligi senelik planьnь 95,8 prosent eda etdi.

Sajьça plannьn eda etilyvinen beraber az jaşlь bala myessiselerine kejfijetçe xьzmet etyvde, xususan kadro, meditsina ve pedagogika meselelerinde bir sьra ekسiklikler qajd etildi.

Qadьn emeginin keniş syretde qullanьlmasь icyn, sanajь'da ve kөj xozajstvasьnda bulunqan qadьnlarnьn sajьsьna binaen Qьrьm saqlьq saqlav komisarlьqь 1933 senesi 39.950 jasla jeri acmaqnь projekt japdь.

33 senesinden başlab janь tipde jaslalar teşkil olьnьb, mьnda balalar geçe kyndyz bulunaçaqlardьr.

Jasla jerlerinin 10 prosenti janь tipde jaslalarnьn teşkiline tyşe.

1933 senesi 8 jerde janь jaslalar japьlaçaqdьr,ki onlar birinçi nevbetde sanaji merkezlerinde, Kerc, Axjar, Aqmesçid, janь japьçьlьqlarda (Qamuş Burun) ve byjyk sovxoz MTS-lerde japьlaçaqdьr.

17 adamdan ibaret jasla soveti teşkil olьndь ve bu savetge bytyn narkomatlardan, profsojuz ve içtimaьj teşkilatlardan vekiller kirdi, ki onlarnьn bu savetde esas japaçaq vazifeleri malijeleşdiryv, te'minat ve içtimaьj bala jemegi işlerini teşkilatlandьruvda ve jaslalarda meditsina, pedagogika işlerini, işci kontrөlini doqrь qojuvda xalq saqlьq saqlav komisarlьqьna kendi jardьmlarьnь kөstermekden ibaretdir.

Qafarova

Kercekden de ne qadar mynis oldь

Ille desen, baharde terekler køz çibermege, otcьqlar jer jumşabda qabarajьm etgen syjry uçcьqlarьnь køsterib cьqmaqa, køjliler azbar qoralarьnь ta'mir etib, qora iclerini qazmaqa hazьrlanqanda, daha doqrusь bytyn tabiat çanlanьb køcgende Dneprde, Rusijenin başqa byjyk suvlarь kibi epginnen køce, epkinnen taşa. Onьn her eki tarafьndaki çanlь şeherler, jaraşьqlь køjler Dneprnin bulanьq suvlarь icinde qalalar.

Mьna, o vaqьt køjnin qartь-jaşь, qadьnь—qьzь-hajdьnьz tьjnaq cekmege—sesinen syrylşib, køjnin cetindeki eki sьra oturtьlqan qavaq terekleri tybine baralar. At ve øgyz arabalar, fьşqь topraq taş taşьjlar, her kes capqalaj, her kes qalaj, her kes ellerindeki seneginen, kyreginen tьjnaq cekeler. Her kes—køjge suv kirmesin, yjlerni suv basmasьn—deb bytyn kyn døgşeler.

Dneprden 8—9 verst avlaqlьqdaki bu køjnin køjlileri qavij tьjnaqnь qalab qojsalar da, lakin onlar buna ьşanmajlar „suv qaravullarь" at atlanьb tьjnaq boju tolaşalar, køjnin aşaqь taraflarьndaki evlernin qadьnlarь jaş balalarьnь eline alьb, jyrymege jaraqanlarnь da el elge tutdьrьb, øgine sьranen tizeler de, jyksekdeki qьr çabьndaki evlerge avьşalar.

Erkekler, top-top køcermeler janьna toplaşib, Dneprnin pek jaman taşqan senelerini xatьrlajlar, hatta o senelerde kørilgen ajrь bir işaret ve alametlerni bile birer birer sajmaq istejler. Başьna qaba uzun qalpaq kijik, qьsqa tonьnьn jaqasьnь køtergen alcaq bojlь esli jaşlь Aleksej:

Mьna, mьndan sekiz jьl evvelisi qьş tьpqь, bu seneki kibi ketgen, baharide bu seneki kibi birden qьzdьrqanь aqьlьnьzdamь. O jьlь Dneprge ne tьjnaq, ne qora bir şej xajьr etmegen edi — dedi de, ardьna ajlanьb qaqьrьb tykyrdi.

Bu bir topь køçerme janьnda, diger topь araljq başьnda, bir taqьmь da qora janьnda turqan insanlarnьn hepsi Dneprnin suvьnьn japaçaqь işlerini bilgen kibi—daha doqrusь Dneprnin taşqьn quvvetine qarşь kyreşmege quvvetlerinin jetmegenine mahzun olub oturalar, øz qaraldьlarьnьn etrafьnda — bare bu keçe bir şej olmaj sabaha cьqsa edik—deb ajlanьb çyreler.

O keçe Kercekden de Dneprnin suvь køj cetindeki dyn japьlqan tьjnaqnьn jarьsьndan juqarьsьna cьqьb, tьjnaqnь buzmaqan, zaten keçe jyrgen qaravullar hic bir signal bermegen edi. Dneprnin suvь pek aqьr—javaş arta. Juqarь çabdaki yjlerge suv haqqьndaki xaberlerde çan' sьqьçь kibi kønderile.

Suvnьn artmasьndaki belgisiz, dujulmaz jykselyvini sejrge cьqqan køj jaşlarь, qьzlar bu, gyja jьqьlmajçaq, bozulmajçaq tьjnaq yzerinde garmon ve çanlь derenin tatlь sesleri icinde, sanki, Dnepr taşqьnьnьn jenilgeninin şadlьqьnь øtkereler. Onlar, Ukraina millij tanslarьnь kenişleteler, ardь arasь kesilmej, qьzlar bir birini denişdireler. Onlarnьn bu şenliklerini jalьnьz juqarь taraflarьnьn køjlerinden birinden kelgen bulan at mingen bir jaşnьn—tez køjden cьqsьnlar, Dnepr pek taşa—degen xaber buzdь.

Mьna, kenede capqьlav, kenede telaş başladь. Kene de insanlarnьn şamatalarь kene de araba tasьrdьlarь, xsusan qadьnlarnь pek şaşьrdь. Tьjnaq qalьnlaşdьrьla, son jyksekleşdirile. Bytyn køj Dneprge qarşь mudafaaqa hazьrlanьb, øz qal'asьnь myhkemleşdire. Faqat... ne fajda... Bu eki søz bytyn køjlilernin dimaqlarьnda elektrik lampasь kibi janьb sønе sønyb jana. Bu søzler her kesnin başьnь tøben tyşyre. Bu eki søz bytyn køjlilernin—bu xьşьmqa qarşь quvvetsizmiz—dedire. Bu eki søz onьn jarьn, evsiz, barqsьz qalaçaqьnь anlatьb tura.

Bu kyn aqşamqa qadar, aqşamdanda sabaha qadar tьjnaq qalanьb turdь. Evler boşaltьldь. Lakin Dneprnin sasьq bulanьq suvь da tьjnaqnьn jykselgeni qadar jyksele edi.

Tam ycinçi kyni sabah, køjlilernin endi suv qajtmaqa, eksilmege başlar deb ymid ete başlaqan vaqьtda tьjnaqnьn juqarь başьndan az bir jerinin jьrьlqanь køjni telaşge tyşyrdi, bytyn quvvet o jaqa avuşdьrьldь, jьrьlqan jer qapatьldь.

Bir saat kecer kecmez atlarnьn şamatalarь, byjyk kilsenin devamlь qaba can sesinen qarьşdь. Tьjnaq orta jerden eşilgen edi. Bytyn calьşqanlar, zor qacьb jetişdire bildiler. Tam tьjnaqnьn eşilgen jerinden, bir kerreden syryb kirmege aşьqqan suvnьn hyçymi qarşьsьnda qalqan Nataşa başda qora ystinde—Allah eşqьna qurtarьnьz—deb baqьrqanь suvnьn şarьldьsьndan, hajvanlarnьn mynremelerinden hic kimsege eşitilmedi. Nataşa, øzinin celikliginen qora yzerinden jьlьşa jьlьşa, køcerme janьndaki qalьn akasija teregine doqru kete, lakin suv artьq qoranь bojlaj edi. Nataşa kelib tereknin kytygine japьşqanda, bir kerreden, tereknin ystine cьqьb olamajçaqьna aqьl kesdirib, o çabdaki xalqlarqa qarşь, qurtarmaqa jetişmelerini jalvarьb, başьn-

daki bejaz platoğьnь cьqarьb sallaj edi. Tьnьşda bir tereknin kytygine jьlan kibi sarьlaraq juqarьqa jьlьşa. Lakin... taja, kene aşaqь tyşe, dizine qadar suv icinde, amma qoranьn yzerinde ymidsiz de terekge, de qarşьdaki xalqlarqa baqa edi.

Hic, aqьlьmdan cьqmaj ki, Nataşa terekge endi cьqdь degende birden zьnçьrьb suvqa qomqan vaqьtda Vanja kolomejtsnin at jaldatьb kəlib onь sacьndan tutub suvdan cьqardь da atnьn ensesi yzerinde calqa jatqьzьb alьb cьqdь.

Dneprnin bəjle xьşьmlarь, bəjle merhametsizlikleri, bəjle xarablajьçь işleri jyzlerge seneler devam etdi, insanlarnьn dillerinde binlerçe səzler jaratdь, on binlerçe ailelerni evsьz barqsьz qaldьrьb əmyr bojь onqarmadь.

Onьn taşlь, zьrqьnnen aqqan porogosь mьna bu vaqьtlarda suvnьn jьlan majьş-maşьndaj majьşьb kəpyrgeni bytyn kəjlilernin saclarьnь qabarta edi.

Poroga—bu zavallь qajьqçьlarnьn en byjyk felaketi edi. Buradan her kes her qajьqçь kecemej, buradan ançaq pek sirek ve pek kamil qajьqçьnьn kecib ketmesi bir baxt sajьla edi.

Eski vaqьtlarda Dneprnen ne byjyk şeherler ve nede coqdan coq kəjler kyreşmekden açiz ediler.

O taşa, gyrlej, basa, jьqa, əz iradesinen bom boş, serbest, faqat... fajdasьz aqьb kete edi.

ILJASOF

(devamь keleçek nomeramьzda).

T O J

Hava qarlь, byrkyrej tьşda boran,
Tojda qьzlar cьnlaşa, tepeler qoran.
Tizilgenler sьranen altьnlьlar!
Qoraqa minib qarajlar tьşda jaşlar.

Kelin perde artьnda gərimçenen,
Davьlçь qaqa, coqmarnen cabaş çija,
Artda evde bazarlьq emçelernen,
— „Nekah onnь kecmejçek molla Jaja"

Dejib quda onlьqnь tutdьrqanda,
molla aqamnьn kəzleri jalqьldadь,
Fetta mazin onlьqnь kərgen vaqьt,
onьn da kər nefisi paqьlladь.

Bazarlьq bitib, aqcalar bəlingen son,
jaqlь qollar jaqbezge silingen son,
Qьznьn baxtь şaj etib səngen edi,
kynsiz qarib taqdirge kəngen edi,

Qahve, tatlь avasь, calьna kemaneler,
Ajaqcь qьzlar ajaqda suv bereler.
Şu arada ajşlar da qьz kəreler,
Kərelerde, begene səz bereler.

Jaş jazьçьlarьmьzdan Zejnep Abbazova arqadaş.

Jaşmaq, duvaq omuzda, şal elinde,
Etegin uçun qьstьrqan beline,
Tabaq betli jenge de dolaşьb jyre,
Hem səz qata qьzlarqa kyle kyle,

— Mьna şajna jaraşьr toj dygynler,
Kecirdik biz de bir vaqьt bəjle kynler.
Bava jurtda qьz bala əsyb jeter,
Bir kyn kelir o qarib avlaqqa keter".

Jenge qoja sofrasьnь, etmekni tize,
Ajaqçь şorba ketire syze, syze.
Qatьqlь şorba icile, artьndan sarma,
başda, sacda inçiler burma, burma.

Qadife ton, şertli anter som sьrmadaj.
Çik, çik, bolьb qalanqan bir kəşege,
Eki sandьq bek tolь şьplaqandaj.
Jьbьrşьm kəlmek, poşьqa, şerbentige.

Baqьr, caqьr, sini tas ystynde xoraz,
Telli tura avzьna alma qapьb,
Boran jene yfyrte, tьşda ajaz,
Baj, mollalar tavlanalar sьjlanьb.

Tanqa qadar zavqlana hep tojçьlar,
Talqan əlgen oturьb calqьçьlar.
Evlerine qajtqanlar qьzlar, erler;
Qonaqbajqa darqaşqan mysafirler.

Tek juqlamaj Kençegyl, turmaj çьlaj,
Kyci jetmej qajrьrqa „taqdirin" qarqab!
Başьna kelgen belanь kəre, anlaj!
Ax ceke de zorlana „boldьm,—di,—xarab".

Kençegylni bereler, baj bir qartqa:
Satlьq maldaj pazarlьq qьrq dukatqa,
„Joq" demege kərynmej hic de care
Kemanesi calьnqan qaqьlqan dare...

Əmyr onь qьrpalaj, sylykdaj sora,
Baj qolьnda Kençegyl sarara, sola!
— „Men de insan me nde çan..." di, o bir kyn,
Baş qaldьra bajьna, kətere jykyn.

Tanьş, tuvqan ajьplaj, duşman qarqaj!
„Ьrьz, namus qalmadь", dev jamanlaj.
Qulaq asmaj Kençegyl bu səzlerge,
Jyrek bere jeŋmege əz əzine...

Kire o bir mektebge, komsomolqa.
Anda mine Kençegyl janь jolqa.
Kecdi devir, kecdi aj ətdi jьllar.
Xajallarqa qarьşdь xorlьq tojlar.

Zal xalq tolь, başьnda qьrmьzь qьjьq
Birisi turqan ajaqqa daklad japa.
Gyr sesinen qaşlarnь tyjib, tyjib.
Joqsul qadьn jaşmaqьn jьrtьb ata.

Qolьn sallab şьrnьqnen ajtqan səzi
Qurtьlьşqa caqьrь xor qadьnnь,
Şahid bolqan kecmişge eki kəzi
Tamaq icyn uzata şu jьldьznь.

Fabrik, zavod gyryldij plan tola,
Başqa kelib kecgenler jalandaj bola.
Japьçьlьq, qurulьş devirinde
Kençegyl de inçener diplomь ala.

ZEJNEB ABBAZOVA

Garnitskaja „bizge tatar murebaijer kerekmij dij“

Qьrьm boişevigi teri zavodь özine qadьn emegini coq çelв etmek ve umumijetle işçilernin turmьşlarьnь ejileşdirmek icyn zavod janьnda 70 balalьq bir bala baqcasь ve birde 20 balalьq bala jaslasь mejdanqa ketirdi.

1932 senesi zavod idaresi bala baqcasь ve jasla icyn 21000 rible ajьraraq, onlarnь maddi çihetden gyzel te'min etdi.

Zavod idaresi jalьnьz maddi çihetden jardьm ile qalmajьв, ballarnьn terвije mes'elesinide tөşynив, terвijeçilernin bilgi sevijelerini jeterlik olmasь ve ballarqa kollektif terвije veryvde jalnьşlьqlar japьlmamasь icyn teçribeli ve maxsus murebвije kurslarьnь kecgen arqadaşlarnь aldьlar.

Mьnda zavod idaresi ve profsojuz teşkilatь işini bunen вitdi sajьв вytyn sene zarfьnda hic вir kerre kelив, jaslanьn işlerini teşkermedi, jaslada ve вala baqcasьnda olqan tatar вallarьnьn vaz'ijetini tөşynmedi.

Bu mes'ele etrafьnda вallarnьn vaz'ijetini kөriв jasla ve вala baqcasьnьn mydiresi tөşinmek kerek olsada, oqa zavod, idaresi tarafьndan tatar вallarь icyn jollanьlqan tatar murebвijesini **„вiz tatar вallarьnь ajrь terвije etmejmiz, вizge ruscanь jaxşь вilmegen tatar murebвijesi kerekmej“** дев qajtarьв çiвerdi.

Вala baqcasь mydiri Garnitskaja arqadaşqa kerek çevaв verilmeli.

Zavod idaresi, profsojuz teşkilatlarьda jasla өzerine kerek jolвaşçьlьqnь vermeli.

S. A.

Žurnalьmьzь вytyn sene вojь toqtamaj almaq ve uqumaq icyn şimdiden 1933 senesi icyn asuna jazьlьnьz!

Aaunaqa вytyn docta şuвelerande mektua taşьjьlarda jazьlmaq mymkyn.

Žarnalnьn jьllьqь 4 rувle 80 kapik.

Redaktorь: redaktorlьq hejeti,

Redaktorlьq hejeti azalarь:

Bekirova R., Çaferova M., Baqqal A.

г. Симферополь. 1-я гостипография. Лит Крымнаркомпроса № 2591 Заказ № 293

Fijatь—40 kap.

8795

„QADЬNLЬQ
Sotsjalizm jolьnda"

ŻURNALЬ OK VKP(b) ORGANЬ— „JANЬ DYNJA" NEŞRIJATЬ

„QADЬNLЬQ SOTSJALIZM JOLЬNDA!" Qьrьmda maxsus emekdar qadьnlьq edebijatь olaraq mejdanqa kelgen ilk bolşevik żurnalьdьr.
Her işçi-kolxozçь qadьn, her bir aktif qadьn onьn oqujьçьsь ve jazьçьsь olmalьdьr.

„QADЬNLЬQ SOTSJALIZM JOLЬNDA!" Işçi-kolxozçь qadьnlarnьn sijasij, umumij, texnikij bilgilerini artdьraçaq, onlarqa öz fikir ve anlarьnь artdьrmaqa jardьm eteçek jaqьn bir arqadaşdьr.

„QADЬNLЬQ SOTSJALIZM JOLЬNDA"

ŻURNALЬ AJDA BIR KERRE CЬQADЬR

ŻURNALQA ABUNE JAZЬLUV QAJET QOLAJ

Her pocta şu'besinde, her gazeta ve mektyв pocta darqatьçьlarь tarafьndan żurnalqa abune qabul olunur.

HER SELSAVET, KOLXOZ IDARESI, KOPERATIFLER ŻURNALNЬN DARQATЬLMASЬNA AMELIJ JARDЬM KÖSTERMEKNI B IÇ EDILMELILER.

ABUNE JAZЬLUV FIJATЬ:
Jьlьqь—4 r. 80 k. ▪ 6 ajlьqь—2 r. 40 k., ▪ 3 ajlьqь—1 r. 20 kap. ▪ nusxasь—40 kap.

Adres: Aqmesçid, pocta qutusь № 234. „QADЬNLЬQ SOTSIJALIZM JOLЬNDA" żurnalь idaresi.